

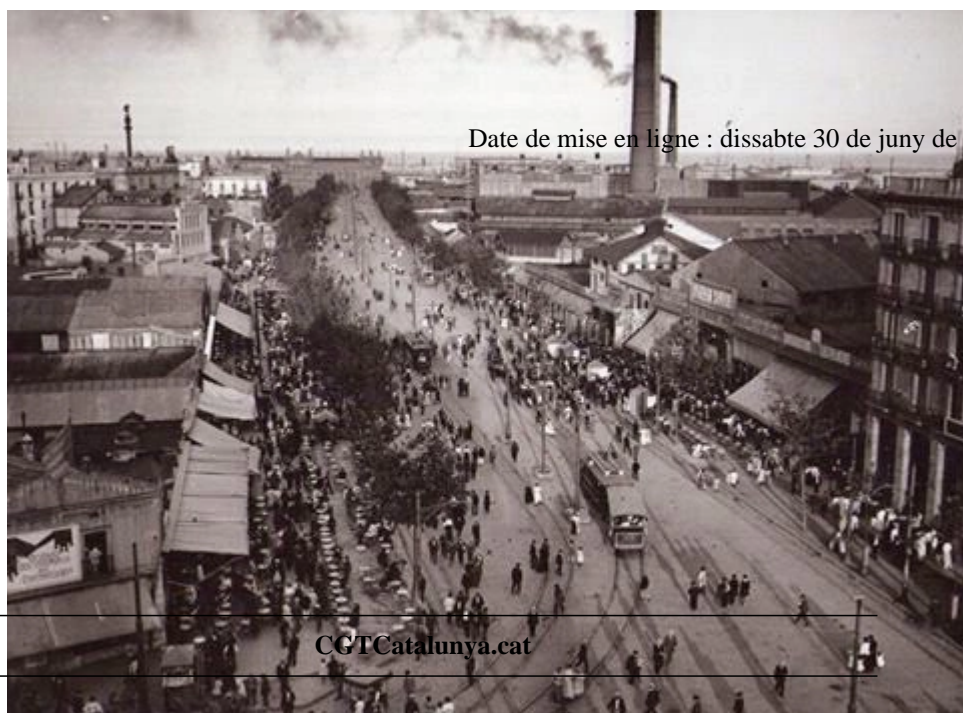

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://cgtcatalunya.cat/spip.php?article12887>

El Congrés Obrer de Sants, un centenari brillant de l'anarcosindicalisme català

- Actualitat - Articles opinió -

A finals de juny es commemora el centenari del Congrés Obrer de Sants que la Confederació Regional del Treball de Catalunya (CRT-C) va celebrar des del dia 28 de juny fins a l'1 de juliol del 1918 a l'Ateneu Racionalista Obrer de Sants (Carrer Vallespir núm. 12) de la ciutat de Barcelona.

La rellevància i transcendència d'aquest congrés de l'obrerisme català, de coneguda orientació revolucionària i llibertària alhora, ha estat ressaltada per diferents historiadors catalans i també per d'altres dins de l'àmbit de l'Estat espanyol, destacant especialment que amb ell s'inicia la sostinguda i irreversible etapa d'enfortiment de l'anarcosindicalisme ibèric, representada per Confederació Nacional del Treball (CNT).

No ens equivocariem massa si afirméssim que moltes iniciatives organitzatives de l'anarquisme ibèric al llarg de la seva dilatada història van estar engendrades en el si dels diversos moviments llibertaris catalans. En el cas concret del Congrés de Sants, les influències i suggeriments van ser determinants, tant pel que fa a les resolucions organitzatives aprovades, com al destacable gruix d'associats i militants implicats en aquest projecte col·lectiu.

Fent-me ressò -d'una forma totalment lliure- del títol del llibre de Xavier Díez L'anarquisme, fet diferencial català, podríem dir que el Congrés de Sants de la CRT-C formaria part d'aquesta narrativa plural alternativa al capitalisme projectada i somiada per multitud de dones i homes que (mal) vivien a casa nostra i que lluitaven per una nova societat sense cap mena d'explotació.

En aquesta direcció de vibrant ansietat revolucionària, és necessari destacar la influència positiva i engrescadora que van exercir els primers temps de la Revolució russa del 1917 per al conjunt dels moviments obrers europeus, també pels d'arrel catalana. Era la primera revolució d'afermament socialista, nítidament popular i proletària alhora, i això era fortament valorat pels sectors socials amb més voluntat i anhel d'emancipació social.

Com ha assenyalat el reconegut historiador Josep Termes, en un assaig sobre els orígens i repercussions de la Revolució russa a Catalunya, van ser els propagandistes anarquistes els primers i millors difusors d'aquesta emergent revolució proletària, almenys en el seu períple inicial.

El Congrés de Sants s'emmarcaria en aquest moment de cruïlla històrica, esperant i desitjant alhora que molts dels somnis proletaris d'alliberament social fossin reeixits. A tall d'exemple, a la Memòria del Congrés, redactada pel Comitè de la CRT-C el desembre de 1918, ens torbem unes breus reflexions de suport a aquests anhels: "Les nostres primeres paraules, els nostres desitjos i les nostres admiracions són per a ells. A tots us prometem que els nostres actes estaran inspirats en les vostres gestes i que tindrem com honor propi prosseguir el camí que ens heu remarcat".

El Congrés de Sants: elements rellevants de reflexió i d'anàlisi

De les moltes i útils reflexions que podríem elaborar al voltant del Congrés de Sants, m'agradaria destacar-ne especialment dues, que he considerat podrien ser les més rellevants a l'hora d'acotar una anàlisi més clarificadora d'aquesta cimera de l'anarcosindicalisme català.

La primera d'elles, que segons el meu parer ha estat poc reconeguda, es fonamenta en la reeixida capacitat demostrada pels propagandistes llibertaris per agrupar, d'una forma més cohesionada i consistent, al moviment obrer català. Aquesta era una de les mancances més recurrents per intentar resoldre de forma prioritària. Els mateixos protagonistes ho afirmaven sovint a les pàgines del periòdic Solidaridad Obrera (òrgan de la CRT-C) i el Congrés de Sants ho va encarar i solucionar d'una forma clarament satisfactòria.

El Congrés Obrer de Sants, un centenari brillant de l'anarcosindicalisme català

Al Congrés hi van estar representats 73.860 associats, amb 164 delegats que pertanyien a 153 societats obreres i sindicats de les principals comarques de Catalunya. Unes dades força rellevants, que és important fer valdre perquè no s'havien donat fins a aquells moments, certificant els inicis del creixement associatiu al voltant de la Confederació Regional del Treball de Catalunya.

Per bé que la major part dels afiliats provenien de la ciutat de Barcelona, amb 54.572 associats, és també força remarcable la participació d'afiliats de moltes ciutats i pobles de comarques com van ser Sabadell, Terrassa, Badalona, Mataró, Manresa, Igualada, Reus, Tarragona, Lleida, Sant Feliu de Guíxols i Palafrugell, per enumerar algunes de les principals ciutats representades a la trobada.

Semblava, fins a aquests precisos moments, que la CRT-C era prioritàriament una organització vinculada al moviment obrer de la ciutat de Barcelona, però amb una articulació sindical fràgil a la resta de ciutats de les comarques catalanes. Amb la dinàmica favorable engegada al Congrés de Sants es començarien a dissipar algunes de les mancances recurrents de l'obrerisme català amb el seu conjunt, tant pel que té a veure amb les qüestions d'ordre organitzatiu, com les relacionades amb l'àmbit ideològic que fragmentaven i paralitzaven la possible cohesió de forces sindicals al Principat.

Després del Congrés de Sants la CRT-C esdevindria, durant molt de temps i per mèrits propis, l'organització referent del moviment obrer català. El sindicalisme llibertari havia fet realitat, ara ja si duna forma més sòlida i encertada, la indiscutible influència ideològica que exercia, per diversos mitjans, sobre les classes treballadores de casa nostra.

La segona consideració a destacar, sens dubte la més reconeguda quan parlem del Congrés de Sants, seria la proposta i aprovació d'una nova forma d'articulació sindical col·lectiva mitjançant els anomenats Sindicat Únic de Ram o d'Indústria que abastava tota l'estructura organitzativa de la CRT-C. Aquesta nova eina sindical volia substituir les velles maneres d'agrupar-se dels treballadors catalans, que provenien de l'últim terç del segle XIX i es basaven en les antigues Societats Obreres, on es prioritzava l'ofici com a eix nuclear del seu agrupament bàsic.

La reflexió col·lectiva desenvolupada al Congrés de Sants pel que fa als Sindicats Únics va ser força extensa i participativa. Les idees-força que s'oferiren al debat congressual, basculaven dialècticament entre la prioritària necessitat d'englobar al nombre més gran de treballadors en potents organitzacions sindicals per lluitar contra la burgesia, i per l'altra banda una posició de tall immobilista que seguia defensant la validesa de l'ofici com a element prioritari d'agermanament proletari. Un debat que majoritàriament va ser resolt pels congressistes decantant-se per l'aprovació i implementació dels anomenats Sindicats Únics de Ram o d'Indústria, valorant-lo com la millor i més útil forma d'agrupament obrer per lluitar contra la burgesia.

Aquesta resolució congressual no suposava ni una centralització jerarquitzada, ni tampoc una estructuració burocràtica dels sindicats, com alguns havien suposat i criticat. Les assemblees de treballadors associats seguirien sent els eixos distintius de la renovada organització sindical, que mantindria els trets característics més reconeguts de la filosofia sindical llibertaria. A més a més, els delegats participants en el Congrés de Sants, essent conscients del canvi substancial a desenvolupar, van oferir un marge de temps prudencial perquè tots els sindicats poguessin adequar-se a la nova estructuració sindical aprovada.

Som coneixedors, per les diverses referències aparegudes posteriorment al diari Solidaridad Obrera, que en la major part dels casos la transició organitzativa va ser eficient i es va resoldre favorablement a finals d'aquell mateix any. Després del Congrés de Sants, la CRT-C va engegar una extensa campanya arreu de Catalunya amb el nom Excursions de Propaganda, per donar a conèixer els diferents acords i resolucions i animar a la resta d'organitzacions obreres catalanes a sumar-se al nou projecte sindical sorgit.

El Congrés Obrer de Sants, un centenari brillant de l'anarcosindicalisme català

L'historiador Manel Lladonosa, que és l'autor de l'únic llibre dedicat exclusivament al Congrés de Sants, ens informava -d'una forma molt documentada- que el dia 8 de desembre del 1918 la CRT-C havia celebrat una Assemblea Regional a la ciutat de Barcelona en la que hi participarien 254 entitats obreres de tota Catalunya, representant a 345.000 afiliats. Unes xifres d'afiliació realment força destacables, tan sols mig any després de la celebració del Congrés de Sants.

Posteriorment, a finals del 1919, la CRT-C arribaria a la seva quota més gran d'afiliació durant aquest període, agrupant un total de 427.000 associats en el marc de la seva destacada participació en el II Congrés de la CNT celebrat a Madrid. Com han assenyalat alguns coneguts historiadors catalans, això suposava l'agrupament majoritari de les classes populars catalanes al voltant de l'anarcosindicalisme.

* *Article de l'historiador Joan Zambrana publicat a la Directa*

<https://directa.cat/el-congres-obrer-de-sants-un-centenari-brillant-de-lanarcosindicalisme-catala/>